

ไสยศาสตร์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิต

The Occult and The Development of the Quality of Life

อัครกาญจน์ วิชัยดิษฐ์¹ และ รวิช ตาแก้ว²
Akarakan Wichaidit¹ and Ravich Takaew²
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, Email: ²ravich.ta@ssru.ac.th

Retrieved: November 11, 2024; Revised: January 6, 2025; Accepted: January 16, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ วิจัยและวิธาน ไสยศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักกระบวนการทัศน์ปรัชญาหลังสมัยใหม่แนวทางสายกลาง ใช้วิธีวิจัยทางปรัชญา โดยรวบรวมข้อมูลหลักประเภทเอกสารนำมาสู่การตีความเชิงปรัชญาของกาดามาเมอร์ตามทฤษฎีการหลอมรวมครอบฟ้าตามผู้อ่าน และนำเสนอผ่านวิภาษวิธี ผลการวิจัยพบว่า

- ไสยศาสตร์ตีความในเชิงอภิปรัชญาเป็นแนวคิดทวินิยมคือ มีความเป็นจริงของจิตและความเป็นจริงของสสารอยู่ร่วมกัน จิตมีพลัง สสารก็มีพลัง ต่างฝ่ายต่างมีพลังและสามารถใช้พลังเพื่อให้เกิดผลได้
- การวิเคราะห์ด้วยวิภาษวิธีพบว่า 1) ฝ่ายตรงข้ามได้แก่ ผู้ถือกระบวนการทัศน์สมัยใหม่ เสนอเหตุผลไว้ว่า พึงจำแนกแยกแยะไสยศาสตร์ในระบบเครือข่ายความรู้ (knowledge network) ส่วนใดที่เป็นองค์ความรู้ที่ไม่ชัดเจน หรือการได้มาซึ่งความรู้ไม่อาจตรวจสอบได้ในเชิงประจักษ์ก็ควรละเว้นไว้ไม่นำมาใช้งาน ส่วนที่กรองไว้แล้วย่อมเป็นแต่ส่วนดีฝ่ายเดียว เป็นองค์ความรู้ที่ชัดเจนและมีความน่าเชื่อถือของวิธีการและกระบวนการได้มาซึ่งความรู้ เมื่อจะต้องประยุกต์ใช้ในชีวิตหรือในด้านต่าง ๆ ย่อมที่จะตรวจสอบสอบสวนความถูกต้องได้และพิจารณาตามหลักจริยศาสตร์เชิงบรรทัดฐาน 2) วิจัยเหตุผลฝ่ายตรงข้ามได้ว่า ฝ่ายตรงข้ามมีความไม่เป็นกลางต่อไสยศาสตร์ เป็นอคติตามแนวคิดของฟรานซิส เบคอน ซึ่งเป็นเทวรูปแห่งตลาดนัดและเทวรูปแห่งโรงละคร อันเป็นอคติจากภาษาและอคติจากความโน้มเอียงทางวัฒนธรรม ประเพณีและศาสนา ทำให้กดขี่ไสยศาสตร์ไว้ว่าเป็นความเชื่อในเรื่องเหลวไหล ไร้สาระ เป็นความมกมาย เป็นเรื่องของผู้ไร้การศึกษา และ 3) เหตุผลฝ่ายผู้วิจัยตามกระบวนการทัศน์หลังสมัยใหม่ได้แก่ (1) ไสยศาสตร์เป็นความจริงตามปรัชญาสัมบูรณ์นิยม (2) ไสยศาสตร์เป็นความเชื่อพื้นฐานของสังคม (3) ลัทธิปฏิบัตินิยมใหม่รับรองความดีของไสยศาสตร์ และ (4) ไสยศาสตร์รองรับพลังของการสร้างสรรค์ การปรับตัว การร่วมมือ และการแสวงหาตามหลักปรัชญากระบวนการทัศน์หลังสมัยใหม่ได้
- วิจัยคุณค่าของความหมายและภาพของความเป็นจริงยืนยันได้ว่าไสยศาสตร์สามารถประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ด้วยกระบวนการทัศน์ปรัชญาหลังสมัยใหม่แนวทางสายกลาง
- วิธานผลการวิจัยได้ว่าสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในระดับปัจเจกบุคคลและในระดับสังคมเพื่อสนับสนุนการสร้างองค์รวมของความสัมพันธ์อันเกื้อกูลระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับธรรมชาติ และระหว่างมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ

คำสำคัญ: ไสยศาสตร์; กระบวนการทัศน์; การพัฒนาคุณภาพชีวิต

Abstract

The research article consisted the objective that analyze, appreciation and application the occult for the development of the quality of life according to the moderate postmodern philosophical paradigm. This study employed philosophical research methods. Gathering the most important information from the text, Gadamer's philosophical hermeneutics is presented using dialectics approaches and interpret by reader according to the theory of fusion of horizon. From the study, the following results are found:

1. Hermeneutics according to the reader, occult interpreted metaphysically as a dualism which is the reality of mind and the reality of matter coexist. Mind has power, matter has power. Each has power and can use the power to produce results.

2. Analysis with dialectical method found; 1) the opponents as the modern philosophical paradigm proposed a reason: One should distinguish among the occult in the knowledge network. What parts are unclear knowledge? or the acquisition of knowledge cannot be verified empirically, it should be omitted and not used. The filtered part is only the good part. It is a clear and reliable body of knowledge of methods and processes for acquiring knowledge. When it must be applied in life or in various fields, it can be verified and considered according to normative ethical principles. 2) Researchers criticize opponents' neutrality in the occult as Francis Bacon's prejudice. It is the idol of marketplace and theater, the prejudice of language and cultural tendency, tradition and religion regard superstition as absurd belief, which is stupid and ignorant. And 3) The researchers had the reasons, the moderate postmodern philosophy, to argue that: (1) the occults is a truth in absolutism; (2) occult is a fundamental belief in society; (3) neo-pragmatism guarantees the goodness of occult; and (4) occult supported the power of creation, adaptation, cooperation, and acquisition of postmodern philosophy paradigm.

3. Appreciation; the value of meaning and a picture of reality, confirming that the occult can be applied to improve the quality of life through a moderate postmodern philosophical paradigm.

4. Application; the research findings can be applied at the individual and societal levels to support the holistic creation of supportive human-to-human relationships, man and nature and between humans and supernatural beings.

Keywords: Occult; Paradigm; Development of Quality of Life

บทนำ

ปัจจุบันไสยศาสตร์ได้รับความนิยมมากและเป็นความเป็นจริงในฐานะปรากฏการณ์หนึ่งที่มีการยอมรับในคนรุ่นใหม่ คนรุ่นใหม่ทนนไม่ได้ต่อกรอบที่วางโดยคนรุ่นเก่า และต้องการดิ้นรนออกไปจากกรอบนี้ คนรุ่นใหม่จึงเชื่อในอารมณ์ ความรู้สึก และมุ่งไปข้างหน้าในเส้นทางที่ตนเองคิดว่าดี โดยมองว่าสภาพแวดล้อมรอบตัวเองนั้นไม่ดีต่อให้ดีก็จะแสวงหาที่ดีกว่า โดยไม่ต้องสนใจขนบธรรมเนียมหรือคุณธรรมใด ๆ ขอให้ดีก็ออกไปจากสภาพบีบคั้นบังคับได้ก็เป็นพอ แต่ก็ไม่ยอมมุ่งไปอย่างคนตาบอด จึงฟังพาทมอดุนักพยากรณ์เพื่อจะได้รู้ว่าตนควรไปทางไหนดี คนรุ่นใหม่มองในมุมกลับว่าวิชาโหราศาสตร์เป็นวิชาว่าด้วยสถิติบันทึก มีความเป็นสากล และทำให้เกิดการยอมรับ

พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับชะตาและปฏิบัติตามกันจนเป็นกระแสนิยม กระแสเช่นนี้เกิดเนื่องจากแนวคิดกระบวนทัศน์หลังสมัยใหม่ (Postmodern paradigm) ที่เน้นการรื้อฟื้นเรื่องเล่า ตำนาน เพื่อย้อนอ่านหาสิ่งที่ตีมาใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต (Bunchua, 2003) ทำให้เปิดพื้นที่ที่กว้างขึ้นสำหรับไสยศาสตร์ ศาสตร์โบราณต่าง ๆ และคัมภีร์ลับได้รับการสนใจและแปลเป็นภาษาต่าง ๆ มีการเผยแพร่และกลายเป็นกิจกรรมสำหรับการพัฒนาในด้านจิตใจ การพัฒนาตนเอง มีการนำแนวคิดทางปรัชญาและศาสนามาใช้เป็นฐานในการอธิบายโดยเฉพาะในแนวทางของลัทธิจิตนิยม ทวินิยม กระนั้น ในการอธิบายพลังของไสยศาสตร์ยังมีการใช้แนวคิดพลังงานอย่างฟิสิกส์มาใช้อธิบายเพื่อให้เกิดความเข้าใจได้ง่ายและดูมีฐานะเป็นวิทยาศาสตร์อย่างหนึ่ง เรียกกันว่า วิทยาศาสตร์ทางจิต

แนวคิดปรัชญาหลังสมัยใหม่ 2 สาย ได้แก่ สุดขั้ว (extreme approach) และสายกลาง (moderate approach) ก่อให้เกิดกลุ่มที่สนใจในไสยศาสตร์อย่างจริงจัง ทั้งนี้ กลุ่มแรกที่เชื่ออย่างสุดขั้ว เน้นการย้อนแย้งกับกระบวนทัศน์สมัยใหม่ (Modern paradigm) ที่ยึดมั่นในความจริงวิทยาศาสตร์ ละเลยความเชื่อในเชิงศาสนาและศีลธรรม ลบลู่ว่าเป็นเรื่องไม่จริง มองปาฏิหาริย์ในเรื่องเล่าศาสนาเป็นเพียงนิทานลวงหลอก จัดเป็นความมมมายอย่างหนึ่ง ฝ่ายสุดขั้วจึงส่งเสริมให้เชื่อว่าไสยศาสตร์มีจริงตามแบบพราหมณ์ เกิดสถาบันความเชื่อทางจิตวิญญาณ เกิดสำนักไสยศาสตร์ คนทรงเจ้า หมอดูร่างทรง พิธีกรรมเกี่ยวกับเทพทั้งแบบโบราณและเทพตามความเชื่อในศาสนาต่าง ๆ ได้ประสานเกี่ยวเนื่องและเกี่ยวข้องกับชาวบ้านและชาวเมืองทั้งในประเด็นในทางสังคมและศีลธรรม เพื่อให้มีพลังในการดำรงอยู่ท่ามกลางโลกที่มองได้ว่าไร้ระเบียบ (Choowonglert, 2023) อีกกลุ่มที่เชื่ออย่างสายกลางมองหาวิธีประนีประนอมกับวิทยาศาสตร์ จึงได้นำแนวคิดวิทยาศาสตร์ตามกระบวนทัศน์สมัยใหม่มาช่วยอธิบายความเป็นจริงของไสยศาสตร์และได้สร้างเป็นคำอธิบายใหม่ ๆ เช่น พลังงานควอนตัม ธาตุลึกลับ หรือประจุมืด เป็นต้น ซึ่งการเล่นแร่แปรธาตุได้อาศัยจุดนี้เป็นฐานในการสร้างความน่าเชื่อถือของตน และฝ่ายสายกลางยังมุ่งไปที่การใช้งานในส่วนที่เป็นประโยชน์ เช่น ศาสตร์ฮวงจุ้ยก็กลายเป็นหลักการทางการก่อสร้างทางสถาปัตยกรรม ซึ่งต้องมีการประยุกต์ใช้โดยมีการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับปัจจัยเชิงพื้นที่ (Thongkamsamut, 2011)

แนวคิดในส่วนของสายกลางนี้ได้ทำให้มีการยอมรับไสยศาสตร์มากขึ้น ผู้สนใจด้านวิทยาศาสตร์ระบบจิตประสาทช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 เชื่อว่าความเจ็บป่วยเกิดขึ้นในจิตใจและการคิดที่ถูกต้องมีผลในการเยียวยารักษาได้ จึงเกิดเป็นขบวนการความคิดใหม่ (New Thought) ซึ่งเสนอผ่านจิตวิทยาสมัยใหม่เพื่อรักษาอาการทางจิตประสาทโดยสืบทอดความคิดโบราณซึ่งประมวลภูมิปัญญาและปรัชญาจากหลายแหล่งมารวมกัน เช่น กรีก โรมัน อียิปต์ จีน ลัทธิเต๋า พระเวทฮินดู และพุทธศาสนา และอีกส่วนหนึ่งมองว่าการใช้ไสยศาสตร์ในส่วนนี้จะเป็นการเพิ่มกำลังใจแก่บุคคลในทางจิตวิทยาได้ ในขณะที่ทางเศรษฐศาสตร์มองผ่านทุนนิยมว่าสามารถทำให้เกิดการสร้างรายได้จากไสยศาสตร์ได้ เกิดเป็นทิศทางธุรกิจความเชื่อของสังคมไทยที่ผนวกอัตลักษณ์และศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ประชาชนหรือผู้ใช้สินค้าและบริการในธุรกิจความเชื่อสามารถเข้าถึงได้ง่าย (Sanont, Thianthai and Sathapong, 2017) เช่น ธุรกิจท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ (spiritual tourism) ธุรกิจบริการหลังความตาย (after life service) ธุรกิจโหราศาสตร์ (astrology business) รวมถึงธุรกิจขายสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ การผลิตและจำหน่ายเครื่องรางของขลังและค่าประกอบพิธีกรรมไสยศาสตร์เพื่อสะเดาะเคราะห์หรือเพื่อเสริมมงคล ผู้รู้ในไสยศาสตร์ได้ปรับฐานะเป็นผู้วิเศษที่มีผู้คนเคารพนับถือและมีบทบาทในการชี้นำชุมชน สังคมมากยิ่งขึ้น สังคมยอมรับในผู้รู้และผู้วิเศษ ผู้คนไม่ว่าจะมีการศึกษาในระดับใด ทั้งนี้ พบว่าผู้มีค่าเฉลี่ยทางการศึกษาสูงกว่าคนกลุ่มอื่นก็ยังมี การพึ่งพิงในเชิงไสยศาสตร์หรือสิ่งลึกลับอยู่ ในหลายกรณีผู้ที่มีอำนาจถือครองสิทธิ์ในการจัดการทรัพยากรของบ้านเมืองก็ยังคงปรากฏข่าวว่าต้องใช้ข้อมูลจากหมอดู คำทำนายจากนักพยากรณ์ในการตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ เรื่องไสยศาสตร์ที่ได้รับความสนใจ ได้แก่ ไสยเวท มนต์คาถา โหราศาสตร์ การเซ็นสรวง การสักการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และพิธีกรรมไสยศาสตร์ รวมไปถึงการมีนักบวช นักพรต ฤๅษี เป็นต้น ทำให้เกิดความหลากหลายของการรื้อฟื้นความรู้โบราณ มีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อให้เกิดการ

พัฒนาศาสตร์ให้ก้าวหน้า เข้าถึงได้ง่ายผ่านอินเทอร์เน็ต มีเว็บไซต์เผยแพร่ข้อมูลจำนวนมาก รวมไปถึงการนำเข้าสู่ศาสตร์ความรู้ในส่วนของแต่ละประเทศ มนต์ขาว มนต์ดำ จากต่างประเทศ รวมไปถึงศาสตร์โบราณของศาสนาจากต่างแดน เช่น ทิเบต อียิปต์ และยุโรป มาเผยแพร่ มีตำราและกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ เกิดขึ้นและได้รับความสนใจจากคนไทยจำนวนมากไม่น้อย เกิดการแสดงภาพแทนของความมั่งคั่งผ่านความล้นหลามและการเน้นหนักของผู้คนที่เข้าร่วมในพิธีกรรมหรือการไปเคารพบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เกิดวัฒนธรรมผสมผสานอย่างไม่มีขอบเขต (Jackson, 2023) การขึ้นชื่อของแต่ละกลุ่ม รวมไปถึงการมีเคล็ดลับและข้อระวังการใช้ไสยศาสตร์และศาสตร์โบราณที่ได้รับเผยแพร่มา ประเด็นนี้จึงอยู่ในเรื่องของการปรับตัวในการส่งเสริมในช่วงเวลาแตกต่างกัน และจัดการให้ดำรงอยู่อย่างเหมาะสม

ผู้วิจัยสนใจที่จะใช้กระบวนการทางปรัชญาตีความไสยศาสตร์ตามหลัก 3 ประการของกาดามเมอร์ ได้แก่ การเข้าใจ (understanding) การอธิบายความ (explanation) และการประยุกต์ใช้ (explication) เพื่อที่จะได้เป็นแนวคิดทางกระบวนการทัศน์ปรัชญาหลังสมัยใหม่แนวทางสายกลาง (Moderate Postmodern Philosophical Paradigm) ที่ตรงประเด็น แจ่มแจ้ง ชัดเจน นำไปสู่วิธีการปฏิบัติที่สามารถนำไปทำให้แต่ละคนสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนได้ ผู้ที่ต้องการความรู้นั้นไปปฏิบัติใช้ ได้รู้เพื่อที่จะได้ปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง จึงจะมองได้ว่าไสยศาสตร์มีคุณค่าในการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ วิจัยและวิธาน ไสยศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักกระบวนการทัศน์ปรัชญาหลังสมัยใหม่แนวทางสายกลาง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยใช้วิธีวิจัยทางปรัชญา (philosophical methodology) เป็นการมุ่งเข้าไปยังประเด็นวิจัยผ่านระเบียบวิธีชนิดไม่ประจักษ์ (non-empirical methodology) ได้แก่ การวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) เน้นการตีความเชิงปรัชญาของกาดามเมอร์ (Gadamer's philosophical hermeneutics) ตามทฤษฎีการหลอมรวมกรอบฟ้า (fusion of horizons) ผ่านการบรรยายเชิงพรรณนา โดยมีกรอบมโนคติสำคัญได้แก่ กระบวนทัศน์ความคิด และแนวคิดไสยศาสตร์ ผู้วิจัยมีขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ขั้นรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเชิงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องกระบวนการทัศน์และไสยศาสตร์
2. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ศึกษามาวิเคราะห์แยกตามวัตถุประสงค์ เสนอข้อเท็จจริงที่ได้จากการตีความเชิงปรัชญาตามหลักการของอุปนัยวิธี โดยยึดเอาวัตถุประสงค์เป็นแนวทางของการวิจัยผ่านวิชาวิธี ได้แก่ ฝ่ายตรงข้าม วิจาร์ณเหตุผลฝ่ายตรงข้าม และเหตุผลสนับสนุนคำตอบวิจัย เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่และเป็นประโยชน์ต่อสังคมในปัจจุบัน
3. ขั้นนำเสนอข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยตีความไสยศาสตร์ตามแนวคิดอภิปรัชญา และได้นำเสนอการวิเคราะห์ด้วยวิชาวิธีระหว่างกระบวนการทัศน์สมัยใหม่และกระบวนการทัศน์หลังสมัยใหม่ โดยผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการตีความมานำเสนอใหม่เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของไสยศาสตร์ในบริบทของยอมรับคุณค่าและการประยุกต์ใช้
4. ขั้นสรุปผลการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะต้องตีความไสยศาสตร์ตามแนวทางการหลอมรวมกรอบฟ้าของกาดามเมอร์ โดยนำมาสรุปผลการวิจัย มีข้อเสนอแนะในการวิจัย คือ ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 วิเคราะห์ วิจัยและวิธาน ไสยศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักกระบวนการทัศน์ปรัชญาหลังสมัยใหม่แนวทางสายกลาง พบว่า ไสยศาสตร์ตีความในเชิงอภิปรัชญาเป็นแนวคิดทวินิยมคือมีความเป็นจริงของจิตและความเป็นจริงของสสารอยู่ร่วมกัน จิตมีพลัง สสารก็มีพลัง ต่างฝ่ายต่างมีพลังและสามารถใช้พลังเพื่อให้เกิดผลได้ และไสยศาสตร์ตามคำจำกัดความหมายถึงศาสตร์ที่มาจากพระศิวะ ศาสตร์อันประเสริฐ และศาสตร์แห่งความหลับไหล ในทางตะวันตกมีคำจำกัดความว่า ความรู้ที่ซ่อนอยู่ โดยมีกรอบฟ้าความรู้ว่า ความเชื่อและการปฏิบัติทางไสยศาสตร์มีต้นกำเนิดและคำแนะนำที่ลึกลับ เหนือธรรมชาติ ลึกลับ เลือนลอย และ/หรือปีศาจมาเกี่ยวข้อง เช่น ไสยเวท การเล่นแร่แปรธาตุ โหราศาสตร์ แต่ในปัจจุบันมีคำอธิบายที่เกี่ยวกับอภิปรัชญา จักรวาลวิทยาและฟิสิกส์ควอนตัม และแนวคิดไสยศาสตร์ยังปรากฏเป็นหลักคำสอนที่บุคคลสำคัญจำนวนมากในสังคมปฏิบัติกัน ไสยศาสตร์เป็นความเป็นจริงและมีความจริงที่แตกต่างกันไปตามลัทธิความเชื่อและกระบวนการทัศน์ของแต่ละคน

ผลการการวิเคราะห์และนำเสนอด้วยภาษาวินัย พบว่า 1) ฝ่ายตรงข้ามได้แก่ ผู้ถือกระบวนการทัศน์สมัยใหม่เสนอเหตุผลไว้ว่า พึงจำแนกแยกแยะไสยศาสตร์ในระบบเครือข่ายความรู้ (knowledge network) ส่วนใดที่เป็นองค์ความรู้ที่ไม่ชัดเจน หรือการได้มาซึ่งความรู้ไม่อาจตรวจสอบได้ในเชิงประจักษ์ก็ควรละเว้นไว้ไม่นำมาใช้งาน ส่วนที่กรองไว้แล้วย่อมเป็นแต่ส่วนดีฝ่ายเดียว เป็นองค์ความรู้ที่ชัดเจนและมีความน่าเชื่อถือของวิธีการและกระบวนการได้มาซึ่งความรู้ โดยอาจถือว่ามีที่น่าจะเป็นความจริงจนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่าเป็นเท็จ (falsification) นำไปสู่การเชื่อว่า ในไสยศาสตร์มีความจริงอยู่ เพียงแต่เราเข้าถึงความจริงนั้นหรือไม่ และเมื่อจะต้องประยุกต์ใช้ในชีวิตหรือในด้านต่าง ๆ ย่อมที่จะตรวจสอบสอบสวนความถูกต้องได้และพิจารณาตามหลักจริยศาสตร์เชิงบรรทัดฐานผ่าน 4 แนวทางได้แก่ (1) ไสยศาสตร์ที่ไม่เน้นพิจารณาผลของการกระทำ ให้มองไปที่พิธีกรรมหรือระเบียบวิธี ไสยศาสตร์ที่ต้องกระทำให้ถูกต้องตามขนบของวิชา (2) ไสยศาสตร์ที่เน้นพิจารณาผลของการกระทำ ให้มองไปที่ผลของไสยศาสตร์หรือผลพยากรณ์ที่มีต่อตัวผู้กระทำอย่างอัตโนมัติ ผลของการกระทำที่มีต่อทุกคนที่เกี่ยวข้องอย่างปรารถนียม หรือผลของการกระทำที่มีต่อทุกคนที่เกี่ยวข้องรวมถึงผู้กระทำเองอย่างประโยชน์นิยม (3) ไสยศาสตร์ที่เน้นเป้าหมาย ให้มองไปที่ผลของไสยศาสตร์ในท้ายที่สุดซึ่งจะต้องมุ่งไปที่ผลที่ดีที่สุดที่ในบางสถานการณ์ แต่ผลของสถานการณ์นั้นต้องส่งผลต่อผลลัพธ์โดยรวมด้วย และ (4) คุณลักษณะของนักไสยเวท โดยมองไปที่ผู้ประกอบพิธีไสยศาสตร์ว่ามีพฤติกรรม นิสัยหรือเจตจำนงอย่างไร 2) วิจาร์ณเหตุผลฝ่ายตรงข้ามได้ว่า ฝ่ายตรงข้ามมีความไม่เป็นกลางต่อไสยศาสตร์ เป็นอคติตามแนวคิดของฟรานซิส เบคอน ซึ่งเป็นเทวรูปแห่งตลาดนัดอันเป็นอคติจากภาษาที่เชื่อว่าไสยศาสตร์มาจาก “ไสยาสน์” ทำให้มองว่าเป็นศาสตร์แห่งความหลับไหล เป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้และเป็นสิ่งที่ขัดกับหลักความเป็นจริง รวมไปถึงเป็นสิ่งที่คนสมัยใหม่ไม่ยอมรับแล้ว ซึ่งจะเห็นถึงการให้คำอธิบายเช่นนี้มีความเอนเอียงไปในทางลบอย่างสุดขีด และเทวรูปแห่งโรงละครอันเป็นอคติจากความโน้มเอียงทางวัฒนธรรม ประเพณีและศาสนา ซึ่งกระบวนการทัศน์สมัยใหม่เน้นวิธีการวิทยาศาสตร์ได้วางฐานคิดบนสสารนิยม ซึ่งเป็นคู่ตรงกันข้ามกับจิตนิยม ปฏิเสธเรื่องจิต และต้องการใช้วิธีการวิทยาศาสตร์ในการพิสูจน์ทุกสิ่ง ยอมรับการได้มาซึ่งความรู้จากการมีประสบการณ์เชิงประจักษ์ เป็นการประจักษ์ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 (การเห็น ได้ฟัง ได้กลิ่น ได้รส และได้สัมผัส) กระบวนการทัศน์สมัยใหม่จะมองไสยศาสตร์ทั้งหลายว่าเป็นเรื่องหลอกลวง เป็นเรื่องของผู้โง่งมง่าย ทำให้กดขี่ไสยศาสตร์ไว้ว่าเป็นความเชื่อในเรื่องเหลวไหล ไร้สาระ เป็นความงมงาย เป็นเรื่องของผู้ไร้การศึกษา และ 3) เหตุผลฝ่ายผู้วิจัยตามปรัชญากระบวนการทัศน์หลังสมัยใหม่ ได้แก่ (1) ไสยศาสตร์เป็นความจริงตามปรัชญาสัมบูรณ์นิยม ต้องเข้าใจไสยศาสตร์ในฐานะสิ่งที่มีคุณภาพของความจริงที่ไม่สามารถเกินไปกว่านี้ได้ คล้ายกับคำอธิบายของเพลโตเกี่ยวกับโลกแห่งอุดมคติ (2) ไสยศาสตร์เป็นความเชื่อพื้นฐานของสังคม ความเชื่อเหล่านี้มีความคงเส้น เป็นเรื่องธรรมดาในความเชื่อของประชากรทั่วโลก (3) ลัทธิปฏิบัตินิยมใหม่รับรองความดีของไสยศาสตร์เพื่อสร้างความกลมกลืนในทฤษฎีทางปรัชญาดั้งเดิมและให้คุณค่ากับประสบการณ์หรือสิ่งต่าง ๆ

ในระดับหนึ่งหน่วยประสบการณ์ และ (4) ไสยศาสตร์รองรับพลังตามหลักปรัชญากระบวนการทัศน์หลังสมัยใหม่อัน ได้แก่ การสร้างสรรค์ การปรับตัว การร่วมมือ และการแสวงหา ทำให้เกิดการเปิดกว้างต่อเนื้อหาให้ครอบคลุม ความคิดของมนุษย์ทั้งโลก ทุกวัฒนธรรม และทุกลัทธิความเชื่อ

วิจักษ์คุณค่าของความหมายและภาพของความเป็นจริง ยืนยันได้ว่าไสยศาสตร์สามารถประยุกต์ใช้เพื่อ การพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ด้วยกระบวนการทัศน์ปรัชญาหลังสมัยใหม่แนวทางสายกลางโดยจะช่วยให้ 1) ปัจเจกบุคคล สามารถสำรวจมุมมองที่แตกต่างกันของความเป็นจริงของตนเองและของธรรมชาติได้ 2) ส่งเสริมการปฏิบัติที่ เชื่อมโยงระหว่างความคิดและอารมณ์ (จิตใจ) ร่างกาย และจิตวิญญาณ 3) เกิดระบบความเชื่อส่วนตนที่ชัดเจน แต่แต่ละคนจะค้นพบความหมายและเป้าประสงค์ของชีวิตของตนได้

วิธานผลการวิจัยได้ว่า การประยุกต์ใช้ไสยศาสตร์ด้วยกระบวนการทัศน์ปรัชญาหลังสมัยใหม่ตามแนวทางสาย กลางเป็นการเปลี่ยนวิธีการคิดอย่างหนึ่ง ไม่กดดันถึงผลลัพธ์ และไม่มุ่งให้ผู้อื่นเข้าใจ แต่ให้วางอยู่บนความแตกต่าง หลากหลาย จึงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในระดับปัจเจกบุคคล ในระดับสังคม และในมิติความสัมพันธ์องค์รวม ส่งเสริมความแข็งแกร่งทางจิตวิญญาณหรือเยียวยาผู้ที่จิตวิญญาณอ่อนแอให้เข้มแข็งขึ้น สนับสนุนมนุษย์ให้ แสวงหาสิ่งที่ดีกว่าในชีวิตอยู่เสมอ โดยการสร้างความสัมพันธ์อันเกื้อกูลระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับ ธรรมชาติ และระหว่างมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ

อภิปรายผลการวิจัย

ไสยศาสตร์ตีความในเชิงอภิปรัชญาได้ตามแนวคิดวินิยม ความเป็นจริงของจิตและความเป็นจริงของ สสารอยู่ร่วมกัน ดังนั้นจึงยอมรับแนวคิดจิตนิยม เน้นจิต พลังจิต และจิตในฐานะสิ่งเหนือธรรมชาติ และสสารนิยม ที่มีแนวคิดว่า สสารนั้นมีพลังในตน มีพลังเหนือธรรมชาติ ซึ่งประกอบกันเป็นความเชื่อพื้นฐาน เป็นมูลบทของไสย เวท เครื่องรางของขลัง ธาตุกายสิทธิ์ การเล่นแร่แปรธาตุ โหราศาสตร์ และการปฏิบัติฝึกฝนทางจิต เป็นต้น และ การตีความตามแนวคิดปรัชญาหลังสมัยใหม่ทำให้เห็นว่า ปรัชญาสมัยใหม่เลือกที่จะรับไสยศาสตร์ไว้เฉพาะส่วนที่ พิสูจน์ได้เชิงประจักษ์ เนื่องด้วยมือคติจากภาษาและอคติจากความโน้มเอียงทางวัฒนธรรม มิได้ยอมรับไสยศาสตร์ ตามความเป็นจริง แต่หากมองไสยศาสตร์ตามกระบวนการทัศน์หลังสมัยใหม่ก็จะประนีประนอมไสยศาสตร์กับ วิทยาศาสตร์ได้ และเลือกสรรส่วนที่ดีมาใช้เป็นพลังในการพัฒนาคุณภาพชีวิตต่อไป ดังเช่นที่โหราศาสตร์ได้แสดง บทบาทสำคัญในการประนีประนอมความเชื่อไสยศาสตร์และวิทยาศาสตร์เข้าด้วยกัน ผู้คนใช้โหราศาสตร์บนฐาน ความเข้าใจว่าเป็นความรู้ใน 2 ประเภท ได้แก่ 1) เหตุผลนิยม นั่นคือ ใช้เป็นเหตุผลในการตัดสินใจบนฐานความรู้ ความเชื่อ และพิธีกรรม ซึ่งเหตุผลนิยมนี้เกี่ยวข้องกับความเชื่อในปัจเจกบุคคล และ 2) ประสบการณ์นิยม โดยเชื่อ ว่า ข้อมูลที่ได้จากนักพยากรณ์นั้นเกิดขึ้นผ่านการคำนวณ เป็นเรื่องของสถิติที่นำมาวิเคราะห์เพื่อการทำนาย ปรากฏการณ์ในอนาคต (Sariphan, Phrakrubhavanaphodhikun and Leeka, 2022) ซึ่งทำให้เกิดความเชื่อมั่น ในการตัดสินใจของตนยิ่งขึ้น

ผู้ที่ตระหนักในคุณค่าของไสยศาสตร์ เช่น ขบวนการความคิดใหม่ (New Thought) ได้นำความคิดโบราณ ภูมิปัญญาและปรัชญาจากหลายแหล่งมาใช้ในกระบวนการเยียวยารักษาอาการทางจิตประสาทของผู้คน ต่อมาได้ เกิดขบวนการยุคใหม่ (New Age) ในช่วงต้นทศวรรษ 1970 ที่ไม่ได้มองแค่เรื่องปัญหาทางจิตประสาท แต่มองไป ถึงคุณภาพของจิตวิญญาณ จึงสนใจการปฏิบัติทางจิตวิญญาณ/การปฏิบัติเชิงศาสนา กลุ่มนี้มองว่าช่วงเวลาที่ผ่านมา เป็นยุคของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี แต่ก็ทำให้ภูมิปัญญาทางจิตวิญญาณถูกร่อนเลือนหายไป เป็นช่วงเวลาของความรุนแรงและความเสื่อมทรามทางจิตวิญญาณ และตอนนี้เป็นยุคใหม่ซึ่งจะเน้นการชดเชยผ่าน การปรับเปลี่ยนบริบทสภาพแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรม เน้นความคิดและจิตวิญญาณแห่งยุคสมัย ทำให้เกิดการ ขยายตัวของไสยศาสตร์และชุมชนทางศาสนาเชิงอภิปรัชญาต่าง ๆ ทั่วโลก ทั้งนี้ ไสยศาสตร์มีศาสตร์สาขาวิชา ต่าง ๆ ที่เข้ามารองรับเป็นเครื่องมือในการพัฒนาได้ทั้งสิ้น ไสยศาสตร์ถูกยกขึ้นมาเป็นแสงไฟส่องนำทางแก่คนรุ่น

ใหม่ เพื่อให้เขารู้ทิศทางที่จะเดินไปข้างหน้า เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าที่เขาได้วาดหวังไว้ และด้วยแนวคิดกระบวนการทัศน์ปรัชญาหลังสมัยใหม่สายกลางย่อมทำให้เกิดการเปิดกว้างต่อเนื้อหาให้ครอบคลุมความคิดของมนุษย์ทั้งโลก ทุกวัฒนธรรม และทุกวิถีความเชื่อ วิเคราะห์และประเมินค่าเรื่องราวต่างๆ หันหน้าเข้าหากัน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์แก่กัน หวังความร่วมมือกันโดยไม่ต้องเชื่อเหมือนกัน สร้างบรรยากาศแห่งเอกภาพบนความหลากหลาย มองทั้งหมดอย่างสัมพันธ์กันในทุกด้าน โดยเน้นคุณค่าทุกรูปแบบของทุกวัฒนธรรม เพื่อร่วมมือกันในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในทุกระดับได้ ถือว่าเป็นบริบท (context) เพื่อให้เกิดการตีความได้ดียิ่งขึ้น และสร้างความเข้าใจใหม่ได้ (Gadamer, 1976) ทำให้เกิดความเข้าใจต่อความเชื่อและทัศนคติของคนในแต่ละยุค ซึ่งได้มีการสืบทอดมาในวัฒนธรรมทางสังคมและการซ้อนทับทางความคิดของผู้สนใจไสยศาสตร์ แต่ละคนอาจมีหลายกระบวนการทัศน์อยู่ร่วมกัน โดยเลือกทับซ้อนเฉพาะส่วนที่เข้ากันได้ ส่วนที่เข้ากันไม่ได้ก็ตัดออกไป ทั้งนี้ก็เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นในความคิดของตน (Suwanbundit, 2017)

ผู้วิจัยเชื่อว่า ไสยศาสตร์สามารถใช้กระบวนการกำกับความจริงเพื่อให้ดูน่าเชื่อถือยิ่งขึ้นได้ โดยอาจใช้เกณฑ์การรับรองความจริงตามเกณฑ์สมนัย (correspondence theory) ทุกเหตุผลวางอยู่บนมูลบทนั้นคือ จิตและพลังงาน และการรับรองความจริงแบบสหนัย (coherence theory) ความจริงทุกข้อต้องจับกลุ่มประสานกันเป็นระบบเครือข่ายในลักษณะที่ว่าถ้ายอมรับความจริงข้อนี้ในระบบแล้ว ก็ต้องยอมรับความจริงอื่น ๆ ในระบบเดียวกันนั้นด้วย ทำให้ในการรับรองความจริง มีการประสานเสริมด้วยเรื่องเล่าประสบการณ์เพื่อสร้างข้อเชื่อให้ประสานกันแน่นหนายิ่งขึ้น (Suwanbundit, 2017) และก็ยังทำให้เชื่อว่าไสยศาสตร์มีคุณค่า ไม่ใช่เรื่องของคนโง่งมง่าย เกิดเป็นภาพลักษณ์ที่ดี เป็นความคิดภายในใจตน (inner thought) ทำให้มีความเอนเอียงในใจที่จะเชื่อไปในทางบวกว่า ไสยศาสตร์เป็นเครื่องมือแห่งโชคชะตาหรือเครื่องมือป้องกันโชคร้ายที่ให้ผลได้ทันใจและมีประสิทธิภาพ

ผู้สนใจไสยศาสตร์เหล่านั้นย่อมมีทัศนคติว่าไสยศาสตร์เป็นเรื่องของการใช้อำนาจพิเศษให้ถูกต้อง การถือไสยศาสตร์เกี่ยวเนื่องด้วยความเชื่อในพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ และการประกอบพิธีกรรมเพื่อให้บรรลุผลตามที่ต้องการ จึงก่อให้เกิดพิธีกรรม 2 แนวทาง คือ พิธีกรรมทางดี เป็นเรื่องของการแก้ไขและป้องกัน และพิธีกรรมในทางชั่วซึ่งเป็นการกระทำร้ายคนอื่น (Phawakhunworakit, 2015) เครื่องรางของขลังและพิธีศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ จะต้องแสดงแหล่งของอำนาจหรือความศักดิ์สิทธิ์ผ่านระบบของเหตุผลและหลักการ อาจใช้เทวดานานหรือหลักพลังงานมาอธิบายก็ได้ สำหรับอุปกรณ์และกระบวนการต่าง ๆ ก็ควรมีขั้นมีตอนที่ชัดเจนเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของผู้บริโภคไสยศาสตร์ซึ่งมองไสยศาสตร์เป็นเครื่องมือสำหรับการบรรลุความปรารถนาที่ตนต้องการ เกิดผลลัพธ์ที่ทำให้เกิดความเชื่อถือว่ามีประสิทธิภาพ เกิดทัศนคติด้านความเชื่อในการเข้าซื้อเครื่องรางเพื่อผลด้านด้านการศึกษาด้านการทำงาน ด้านความรัก ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว (Chanchai, Sripattanachot and Prapawong, 2023) เป็นส่วนหนึ่งขบวนการทางวัฒนธรรมที่ทำให้การใช้ชีวิตประจำวันเป็นเรื่องของสิ่งใช้สอย เป็นเรื่องของการออกแบบ ภาษาและการสื่อสาร ที่ผู้คนต่างทำตามกันอย่างแพชชั่นเพื่อให้ทันผู้อื่นและเรียกได้ว่าทันสมัย (Sangkanjanavanich, 2006)

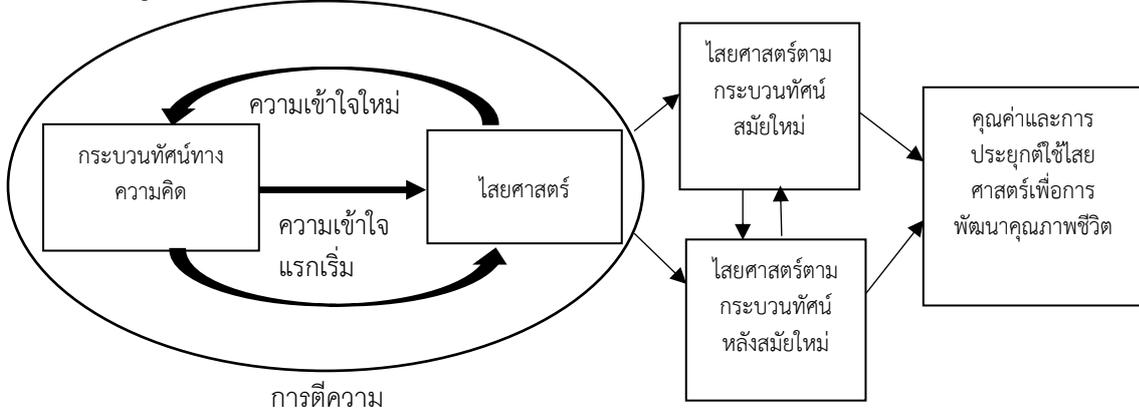
โลกทัศน์หลังสมัยใหม่ได้ผลักดันให้ไสยศาสตร์เข้าไปมีอิทธิพลสำคัญต่อวัฒนธรรมสมัยนิยม รวมถึงดนตรี ศิลปะ ภาพยนตร์ วรรณกรรม และแม้แต่ชีวิตประจำวัน คนรุ่นใหม่เกิดจากความรู้สึกผูกพันกับเรื่องไสยศาสตร์ ได้รับความหมายที่ลึกซึ้งของไสยศาสตร์ผ่านเทคนิคการเล่าเรื่องที่ชาญฉลาดและน่าดึงดูดของผู้ส่งสารในสื่อต่าง ๆ สินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับไสยศาสตร์และกิจกรรมทางจิตวิญญาณเกิดขึ้นมากมายในตลาดความเชื่อมีตัวเลือกใหม่ ๆ ให้สนใจเลือกซื้อได้และได้เกิดเป็นแพชชั่นในการซื้อสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับไสยศาสตร์ผ่านการบริโภคเชิงสัญลักษณ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sanont, Thianthai and Sathapong (2017) ที่ชี้ให้เห็นว่าทิศทางการดำเนินธุรกิจของไทยในด้านสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ กำลังแสดงถึงการเติบโตที่แข็งแกร่งและมากขึ้น ธุรกิจควรนำเทคโนโลยีการตลาดเฉพาะกลุ่มมาใช้ในการขายสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับ

สิ่งลึกลับเพื่อใช้ประโยชน์จากวัฒนธรรมไทย (Wongphut, Sungsuman & Chaiwanichya, 2016) ไสยศาสตร์ได้ปรากฏเป็นทรัพย์สินทางปัญญาและอัตลักษณ์ท้องถิ่น มีการเพิ่มมูลค่าด้วยพิธีกรรมต่าง ๆ และตลาดที่มีมูลค่าสูงตลาดหนึ่ง

การประยุกต์ใช้ไสยศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตจึงต้องใช้วิจารณ์ญาณ ไม่อาจคล้อยตามตลาดได้ แนวทางสำคัญคือ การพิจารณาตามแนวคิดจริยศาสตร์เชิงบรรทัดฐาน (Normative ethics) ที่มุ่งพิจารณาผู้กระทำ การกระทำและเป้าหมาย และมุมมองเชิงปฏิบัติ โดยมีข้อกำหนดเบื้องต้นคือ การแสวงหาชีวิตที่ดีขึ้นสำหรับผู้คน ทั้งนี้ ย่อมจะสามารถนำแนวคิดปฏิบัตินิยมใหม่มาพิจารณาว่าไสยศาสตร์นั้นทำงานอย่างไรหรือการใช้งานอย่างไรเพื่อแก้ไขปัญหามานุษยวิทยา ถ้าแก้ไขได้หรือให้ผลที่เป็นที่น่าพอใจ สิ่งนั้นก็ถือว่าดี แต่หลักปฏิบัตินิยมใหม่ก็มีส่วนที่ต้องระมัดระวังเพราะมองเฉพาะในส่วนของผลการกระทำ ถ้าแก้ไขได้หรือให้ผลที่เป็นที่น่าพอใจ สิ่งนั้นก็ถือว่าดี โดยไม่จำเป็นต้องไปรู้จักสารัตถะของสิ่งนั้น แนวคิดเช่นนี้ ส่งผลร้ายได้เช่นกัน เพราะเมื่อเราเชื่อว่าไสยศาสตร์ทำให้เกิดผลสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้ เมื่อเราได้ผลตามนั้นเราก็จะยิ่งเชื่อ และยิ่งใช้ไสยศาสตร์เพื่อผลประโยชน์ส่วนตน โดยไม่ได้คำนึงถึงประโยชน์ของผู้อื่น อาจนำไปสู่การเบียดเบียนผู้อื่นได้ในที่สุด ดังนั้น จึงต้องคำนึงถึงผลสุดท้ายซึ่งอยู่ในขอบเขตของจริยศาสตร์เชิงบรรทัดฐาน ซึ่งแนวทางจริยศาสตร์ที่ครอบคลุมจึงจะทำให้การประยุกต์ใช้ไสยศาสตร์เป็นไปอย่างเหมาะสม ถูกต้อง และดีงามได้ ในการนี้จำเป็นต้องพิจารณาคุณสมบัติของบุคคล การเป็นนักไสยเวทในสาขาต่าง ๆ จะต้องมีความสมบูรณ์ครบถ้วน มีความรู้ และเข้าใจในหลักไสยศาสตร์อย่างรอบด้าน ในการกระทำไสยเวทหรือการประกอบพิธีกรรมย่อมจะพิจารณาว่ากระทำถูกต้องหรือไม่ถูกต้องตามขนบวิชา และผลของการกระทำ/ผลพยากรณ์ของการกระทำนั้นจะให้ผลดี เป็นคุณแก่ผู้อื่นอย่างไร และเป็นผลสุดท้ายหรือผลต่อชะตาอย่างไร (Kumdee, 1991)

แต่แต่ละคนสามารถแสวงหาการมีประสบการณ์ไสยศาสตร์ และพิจารณาว่าสิ่งที่ปฏิบัติได้ถือว่าเป็นสิ่งดี ความเชื่อใด ๆ คือ การรู้ว่าเราจะสนองความต้องการของเราได้อย่างไร ดังนั้น เราพึงสนใจว่าสิ่งนั้นทำงานอย่างไรหรือการใช้งานอย่างไรเพื่อแก้ไขปัญหามานุษยวิทยาตามมิติของการพัฒนาคุณภาพชีวิต 3 มิติ ได้แก่ กาย ใจ (อารมณ์ ความคิด จิตใจ) และจิตวิญญาณ จนการพัฒนาคุณภาพชีวิตนั้นทำให้เราเกิดเป็นคนที่มีตระหนักในคุณค่าของตนเอง และตระหนักในสิ่งที่ตนจะทำเพื่อประโยชน์ต่อผู้อื่น การมีความสุขบนความสุขของผู้อื่น การมีความใจดี ใจกว้าง และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักกายและจิต รูปลักษณ์นาม อริยสัจจ์ และยอมรับการมีอยู่ของโลกนี้และโลกหน้า การฝึกฝนจิตวิญญาณ (ถือพรต) และการบรรลุเป้าหมายทางศาสนาที่ตนสังกัดได้

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ภาพที่ 1 The New Body of Knowledge

กระบวนการตีความทำให้เกิดอุบัติการณ์แห่งความเข้าใจในสิ่งนั้นในตัวเอง (being in itself) ในการวิจัยนี้ได้แก่ ไสยศาสตร์ และผู้ตีความมีกรอบฟ้า (horizon) ซึ่งเป็นมุมมองที่ตนมีต่อโลก เป็นองค์ประกอบของความเข้าใจแรกเริ่มต่อสิ่งที่จะตีความ นำไปสู่การเป็นเหตุการณ์เชิงภววิทยา (ontological event) จากนั้นมองหาคำคิดและความเป็นจริงที่หลากหลายของเรื่องนั้นจากตัวบทและจากตัวเอง หากจุดตัดและดึงแยกออกมาเป็นความเข้าใจใหม่ จึงต้องตีความใหม่ว่า ไสยศาสตร์เป็นทวินิยม มีความเป็นจริงของจิตและสสาร ซึ่งผู้คนจะเข้าใจและอธิบายตามเกณฑ์กระบวนการทัศน์ของตน ในปัจจุบันมี 2 กระบวนทัศน์หลักได้แก่ กระบวนทัศน์สมัยใหม่และกระบวนทัศน์หลังสมัยใหม่ ซึ่งกระบวนทัศน์สมัยใหม่เน้นสสารเห็นคุณค่าและให้เลือกใช้ไสยศาสตร์เฉพาะเท่าที่พิสูจน์ได้ ในขณะที่กระบวนทัศน์หลังสมัยใหม่เน้นคุณค่าที่หลากหลายของจิตและสสาร และให้ประยุกต์ใช้ด้วยวิจรรณญาณอย่างเหมาะสมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

สรุป

ไสยศาสตร์ตีความในเชิงอภิปรัชญาได้ตามแนวคิดทวินิยม มีความเป็นจริงของจิตและความเป็นจริงของสสารอยู่ร่วมกัน ซึ่งผู้คนจะเข้าใจและอธิบายตามเกณฑ์กระบวนการทัศน์ของตน ในปัจจุบันมี 2 กระบวนทัศน์หลักได้แก่ กระบวนทัศน์สมัยใหม่และกระบวนทัศน์หลังสมัยใหม่ ซึ่งกระบวนทัศน์สมัยใหม่เน้นสสารเห็นคุณค่าและให้เลือกใช้ไสยศาสตร์เฉพาะเท่าที่พิสูจน์ได้ ในขณะที่กระบวนทัศน์หลังสมัยใหม่เน้นคุณค่าที่หลากหลายของจิตและสสาร และให้ประยุกต์ใช้ด้วยวิจรรณญาณอย่างเหมาะสมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยตามแนวคิดปรัชญากระบวนทัศน์หลังสมัยใหม่ได้เน้นการย้อนอ่านใหม่ เพื่อนำสิ่งที่ตีมาใช้ เสนอให้เข้าใจไสยศาสตร์ตามหลักปรัชญาสัมบูรณ์นิยม และมองว่าเป็นความเชื่อพื้นฐานของสังคม ปรากฏอยู่ในประชากรทั่วโลก มีความดีตามเกณฑ์ลัทธิปฏิบัตินิยมใหม่ และไสยศาสตร์รองรับพลังการสร้างสรรค์ การปรับตัว การร่วมมือ และการแสวงหา จึงเปิดกว้างต่อเนื้อหาให้ครอบคลุมความคิดของมนุษย์ทั้งโลก ทุกวัฒนธรรม และทุกวิถีความเชื่อ ส่งเสริมการปฏิบัติที่เชื่อมโยงระหว่างความคิดและอารมณ์ (จิตใจ) ร่างกาย และจิตวิญญาณ ไสยศาสตร์มีส่วนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตทางกาย การดูแลสุขภาพให้แข็งแรง การมีความคิดและอารมณ์ที่มั่นคง มีความเชื่อมั่นในตนเอง และการมีจิตวิญญาณที่ดีผ่านการพัฒนาจิตวิญญาณให้รู้จักตนเอง มีความรักความเมตตาและเกิดปัญญาในการที่จะดำรงอยู่อย่างมีชีวิตที่ดี ทำให้ปัจเจกเกิดระบบความเชื่อส่วนตนที่ชัดเจน แต่ละคนจะค้นพบความหมายและเป้าประสงค์ของชีวิตของตน ผ่านมุมมองที่แตกต่างกันของความเป็นจริงของตนเองและของธรรมชาติ เป็นการเปลี่ยนวิธีการคิดอย่างหนึ่ง ไม่กดดันถึงผลลัพธ์ และไม่มุ่งให้ผู้อื่นเข้าใจ แต่ให้วางอยู่บนความแตกต่างหลากหลาย จึงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในระดับปัจเจกบุคคล ในระดับสังคม และในมิติความสัมพันธ์องค์รวม เป็นพื้นที่สำหรับการหลอมรวมเชื่อมโยงกันระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม เพื่อสนับสนุนการสร้างองค์รวมของความสัมพันธ์อันเกื้อกูลระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับธรรมชาติ และระหว่างมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ด้านการศึกษาวิจัย ควรสร้างความรู้ที่เกี่ยวกับเรื่อง ประเภท ชนิด ปริมาณ ของไสยศาสตร์ในสาขาต่าง ๆ ความหมายและคุณค่า การใช้ประโยชน์ วิธีการจัดการในอดีตของท้องถิ่น ภูมิภาคหรือระดับชาติ วิธีการที่ดีที่สุดและวิธีการที่เหมาะสมในการจัดการในปัจจุบันและในอนาคต ซึ่งควรพิจารณาผ่านพลังแห่งการสร้างสรรค์ การปรับตัว และการมีส่วนร่วม ค้นหาในท้องถิ่นมีไสยศาสตร์สาขาอะไรบ้าง อยู่ที่ไหน สภาพเป็นอย่างไร เก่าแก่แค่ไหน ใครเป็นผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น มีคุณค่าและศักยภาพที่จะนำไปทำอะไรได้บ้างในกระบวนการพัฒนาในปัจจุบัน

1.2 ด้านการอนุรักษ์เพื่อให้เกิดการคงไว้ทางกายภาพและคุณค่าของไสยศาสตร์ เช่น สถานที่และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับไสยศาสตร์ให้คงอยู่บนฐานของพื้นที่ เพื่อการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม การทัศนศึกษา การท่องเที่ยวโดยใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสมในสภาพแวดล้อมของไสยศาสตร์แต่ละประเภท แต่ละแหล่ง เช่น แหล่งสักการะบูชา บ้านทรงเจ้า ศูนย์โหราศาสตร์ สถานศึกษาไสยเวท เป็นต้น รวมไปถึงการกำกับดูแลกฎเกณฑ์ข้อปฏิบัติและข้อห้ามต่าง ๆ ตามหลักจริยศาสตร์เชิงบรรทัดฐานเพื่อคุณภาพของไสยศาสตร์ในฐานะมรดกทางวัฒนธรรมที่เหมาะสมและเป็นคุณค่าชุมชนและพื้นที่

1.3 ด้านการฟื้นฟู ภาครัฐและประชาสังคมควรสนใจการฟื้นฟูไสยศาสตร์บางสาขาซึ่งได้เลือนหายไป จำเป็นจะต้องประเมินและรื้อฟื้นความหมาย คุณค่า บทบาทและหน้าที่ใหม่ เพื่อให้ได้ปรากฏเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ตกทอดมาจากบรรพชน บางส่วนสามารถทำหน้าที่ดั้งเดิม บางส่วนปรับปรุงและพัฒนาเพื่อให้ความหมายใหม่ บทบาท ใหม่ เพื่อช่วยในการแก้ปัญหาด้านวัฒนธรรม ศาสนา ประเพณี เศรษฐกิจและสังคม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ไสยเวท มนตรา กัมการภาวนาเพื่อพัฒนาจิตวิญญาณตามหลักปรัชญากระบวนการทัศน์หลังสมัยใหม่ แนวทางสายกลาง เพื่อแสดงพลังแสวงหาของไสยศาสตร์ในการพัฒนาจิตวิญญาณของมนุษย์

2.2 ไสยศาสตร์กับพลังความร่วมมือของกลุ่มทางจิตวิญญาณตามหลักปรัชญากระบวนการทัศน์หลังสมัยใหม่แนวทางสายกลาง เพื่อแสดงพลังความร่วมมือของกลุ่มผู้สนใจในพัฒนาทางจิตวิญญาณ เช่น New Thought และ New Age รวมไปถึงกลุ่มผู้นับถือศาสนาแนวใหม่ต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อสังคม

เอกสารอ้างอิง

- Bunchua, K. (2003). *Philosophy in Ordinary Language*. Bangkok: St.John University press.
- Chanchai, P., Sripattanachot, T. & Prapawong, W. (2023). Behavior and Belief Attitudes in Sacred Stone of Women in Bangkok. *Santapol College Academic Journal*, 9(2), 196-204.
- Choowonglert, A. (2023). Communication in Rituals and Moral Orders of Me Mot in Tai Political Society in Vietnam. *Journal of Journalism, Thammasat University*, 16(1), 249-299.
- Gadamer, H. G. (1976). *Philosophical Hermeneutics*. Berkeley, CA: University of California Press.
- Jackson, P.A. (2023). *Capitalism Magic Thailand: Modernity with Enchantment*. Bangkok: Matichon Press.
- Kumdee, D. (1991). Magic and Thai People. *Suthiparithat Journal*, 5(14), 110-116.
- Phawakhunworakit, P. (2015). Superstitious and Buddhist Commercials in Thai Practical Buddhism: Case Studies of Temples in Nakhon Pathom Province. *Journal of Buddhist Studies Chulalongkorn University*, 21(2), 43-78.
- Sanont, R., Thianthai, C. & Sathapong, K. (2017). Business Direction on Belief in Thailand 4.0. *Romphruek Journal, Krirk University*, 35(1), 11-32.
- Sangkanjanavanich, V. (2006). *Postmodern Philosophy*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Sariphan, A., Phrakrubhavanaphodhikun and Leeka, J. (2022). Analysis of Astrology Influencing on the Quality of Life of People in Khon Kaen Province. *Dhammathas Academic Journal*, 22(2), 113-123.
- Suwanbudit, A. (2017). *Philosophy of Psychology*. Bangkok: Pispes Ltd Press.
- Thongkamsamut, C. (2011). Scientific Essence in Chinese Feng Shui. *Built Environment Inquiry Journal: Faculty of Architecture, Khon Kaen University*, 10(1), 1-10.

Wongphut, T., Sungsuman, N. & Chaiwanichya, S. (2016). Shared Beliefs on Amulets in the Borderlands of Thailand, Laos and Cambodia. *Journal of Liberal Arts, Ubon Ratchathani University*, 12(1), 307-331.

